

ใจเสีย

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์เช้า วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากคต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เวลาอากาศมันเป็นพิษ เราเห็นโทษของมันว่าเป็นพิษ แต่เวลาหัวใจมันเป็นพิษนะนะ ถ้าหัวใจเป็นพิษเราไม่รู้เรื่องไง แล้วเราทำของเราไป คูลิ เวลาคนมันมีปัญหาขึ้นมาจนเสียสติไปนี่ อากาศเวลาเป็นพิษแล้วนะมันเป็นอากาศเสีย น้ำดีแล้วเป็นน้ำเสียไป

แต่หัวใจของคนเวลามันขาดสติไปมันถึงกับเสียสติไป คูลิ มันก็อยู่อย่างนั้นนะ หัวใจมันมีอยู่ จิตมันยังมีอยู่ ตัวใจตัวจิตยังมีอยู่ แต่มันขาดสติไป ทำให้จิตนั้นเป็นคนที่ว่าควบคุมตัวเองไม่ได้ เวลามันควบคุมตัวเองไม่ได้มันก็เป็นทุกข์อยู่อย่างนั้น แล้วเวลาเป็นทุกข์ไปแล้วนะ แต่ในความมุมกลับไปเขาว่าเขาไม่เป็นทุกข์เพราะอะไร? เพราะเขายิ้มแย้มแจ่มใส เขาไม่รู้เรื่องเลยนะ เขาอยู่ของเขาไป จิตไม่มีสติควบคุมเป็นอย่างนั้น

แต่เวลาอากาศเสียนี้มันเสียไป เราสูดเราหายใจเข้าไปเป็นพิษกับร่างกายของเรา เวลาอารมณ์เสีย เวลาใจมันเสียนี้ เวลาให้โทษนะ ให้ความเป็นโทษ ให้ความทุกข์กับเราไง แต่อากาศมันเสียมันก็เป็นวัตถุ ถึงแม้อากาศมันก็เป็นวัตถุ แต่หัวใจเวลาเสียนี้มันไม่เสียกรรมดาสี มันเสียไปแล้วมันกลับมา มันกลับมาอย่างนั้น แล้วถ้ามันพัฒนาขึ้นมามันก็ต้องมาเป็นอย่างเรานี้แหละ มันจะเป็นอย่างเรา เราจะถอยหลังไง พวกเรานี้จะถอยหลัง คิดถอยหลังว่าถ้าเป็นอย่างนั้นแล้วจะสุขจะสบาย

แต่พระพุทธเจ้าไม่ได้สอนอย่างนั้น พระพุทธเจ้าบอกว่า “ให้ผ่านวิกฤตแล้วถึงจะสุขจะสบาย” ทุกข์ถึงควรกำหนดใจ เราต้องเผชิญกับทุกข์ เผชิญกับทุก ๆ สิ่ง เราถึงต้องได้บากบั่นกัน เราถึงต้องทำคุณงามความดีมา เพื่อจะให้ใจของเรานี้มันได้เห็นคุณงามความดี แล้วปล่อยคุณงามความดีไว้ตามสภาพของมัน

แต่เราทำคุณงามความดีแล้วเราก็ติดในคุณงามความดีของเรา คุณงามความดีนั้นเหมือนกับอากาศเป็นพิษกับอากาศเสีย โทษกับคุณมันให้ผลไป ถ้าทำโทษทำความไม่ดีมันก็สะสมลงที่ใจ ทำเป็นคุณมันก็สะสมลงที่ใจ ใจตัวนี้ถึงมหัศจรรย์ ใจตัวนี้มหัศจรรย์มาก มหัศจรรย์ที่ว่ามันถึงจะโดนขนาดที่ว่าทำให้เสียหายไปแล้ว มันก็แค่เสียสติไป แล้วมันก็ต้องไปเกิดใหม่

เวลาตายจากชาตินี้ไป มันไปเกิดใหม่มันก็ไปสถานะใหม่ ไปสถานะใหม่มันก็เป็นคนใหม่ ขึ้นมา มันต้องพัฒนาขึ้นมาในทางบวก ต้องพัฒนาขึ้นไปจนกว่ามันจะถึงสุดของมันจริง มันไม่มีทางสามารถจะทำลายตัวมันเองได้ ส่วนที่เป็นวัตถุมันทำลายตัวมันเองได้แล้วมันเสียหายไป

แต่จิตนี้ไม่สามารถทำลายตัวมันเองได้ มันเพียงแค่อาการของใจที่ทำให้สติเสียไป แล้วมันจะอยู่กับความทุกข์อย่างนั้นไป ตายไปเกิดใหม่ก็ต้องพัฒนาขึ้นมา จะเอามาเป็นเหมือนเรา ให้เป็นเหมือนเราแล้วก็พัฒนาขึ้นไป ถ้าทำความอกุศลไว้มันไม่ได้พัฒนาเหมือนเรา มันตายไปเกิดเป็นทิวาที่ต่ำต้อย เป็นสัตว์เดรัจฉาน เป็นอะไรไป มันจะเป็นอย่างนั้นไป แล้วมันจะทุกข์มากกว่านั้นอีก

นี่คนที่คิดว่ามันพ้นอันนั้นเป็นความสุขไป มันจะมีความทุกข์ติดกับใจดวงนั้นไป แต่ถ้าคนไม่กลัวไม่ระแวงกับความทุกข์ พยายามค้นคว้าเข้าไป พยายามขวนขวาย เพื่อว่าทำคุณงามความดีกับใจเข้ามานะ ทำคุณงามความดีเข้ามาในใจ ๆ มันพัฒนาขึ้นไป อย่างนี้ต่างหากพระพุทธเจ้าสอนไว้ สอนว่าอย่างนี้ต่างหาก ต้องมีในทางบวก บวกจนมันเห็นจริง บวกจนเห็นคุณค่า บวกเข้าไปเรื่อย ๆ

บวกไปอย่างเด็ก ๆ มันบวกอย่างหนึ่ง ผู้ใหญ่บวกอย่างหนึ่ง เด็กของเขาก็ทำของเขาส่วนหนึ่ง ผู้ใหญ่ก็ทำส่วนหนึ่ง ผู้ที่มีประสบการณ์ผู้เฒ่าผู้แก่ เห็นไหม มองออกนะ มองเด็กมันทำอะไรก็รู้ว่ามันทำอะไร มองโลกนี้มันผ่านโลกมามาก เข้าใจโลกมาก เห็นไหม ผู้เฒ่าแล้วก็วางไว้ไม่ได้เป็นจริง เพราะอะไร? เพราะมันมองออก แต่มันไม่สามารถวางไว้ตามความเป็นจริง

แต่ถ้าเราประพฤติปฏิบัติ จิตมันเข้าไปถึงจุดของมันแล้วเห็นสภาวะ ต้องเห็นสภาวะภายในเข้าไป แล้วมันจะปล่อยวางตามความเป็นจริง พระพุทธเจ้าสอนอันนี้ มันถึงว่าเป็นสิ่งที่ลุ่มลึก เป็นสิ่งที่มหัศจรรย์มาก ในศาสนาเราถึงมีคุณมาก ในศาสนาพุทธนี้เป็นศาสนาที่ประเสริฐที่สุด เพราะศาสนาที่ประเสริฐทำคุณประโยชน์ให้อย่างที่อาจารย์ว่า “เหมือนห้างสรรพสินค้า” นี้เราจะเอาของมากขนาดไหน เอาคุณค่ามากขนาดไหน

...เหมือนกัน ถ้าทำคุณพอประมาณมันก็ทำให้เรามีความสุขของเราไป แล้วไปเกิดในที่ดี กุศลพาให้เกิดในที่ดี ความสุขพาให้เกิดในที่ดี แต่มันสิ่งที่ว่าเหนือโลก เหนือสังสาร เหนือสิ่งต่าง ๆ เหนือที่คนไม่เห็น เหนือที่หัวใจนี้สิ่งที่มันไม่บอบสลาย มันไม่ทำลาย มันต้องเป็นไปตามที่ต้องไปเกิดใหม่ แต่อันนี้บอกจนมันไม่ไปเกิดใหม่ สิ่งที่ว่าไม่บอบสลายไม่ทำลายนี้มันไม่ไปเกิดใหม่ เพราะว่ามันเห็นตามความเป็นจริงเข้ามาแล้วมันปล่อย

ในศาสนาเรา เห็นไหม “สุกัททะ เชออย่าถามให้มากไปเลย ในศาสนาไหนไม่มีมรรค ไม่มีผล” หลักการอันนี้ยึดได้หมดคนะ ในศาสนาต่าง ๆ ไม่เคยมีมรรค ในศาสนาต่าง ๆ สอนเข้าไม่ถึงตรงนี้ แต่ในศาสนาพุทธเรามีมรรค มีมรรคถึงมีผล ไม่มีรอยเท้าในอากาศ รอยเท้าในอากาศที่ว่ามันเป็นไปไม่ได้ เพราะมันอยู่ไม่ได้

แต่ถ้าธรรมในหัวใจนี้ มรรคอรียสัจจังเกิดจากใจ มันเป็นนามธรรม แต่เป็นสภาวะที่คนคนนั้นจับต้องได้ มหัศจรรย์ตรงนี้ ผู้ที่สร้างขึ้นมา ผู้ที่รู้คุณประโยชน์ ผู้ที่จับต้องสิ่งนั้นได้ ผู้ที่เห็นความแปรสภาพจากสิ่งนั้น ผู้ที่ถึงวางสภาวะอันนั้นไว้ตามความเป็นจริง สภาวะมันเกิดดับ

แต่ใจนี้มันเป็นพลังงานที่ไม่เกิดดับ มันเป็นใจแน่นอนไปมันถึงไปเกิดได้ แต่มันละเอียดอ่อนจนที่ว่าจับต้องไม่ได้ ทำความสงบเข้าไปถึงจับต้องได้ นี้เราชวนขวย ขวนขวยอย่างนั้น ขวนขวยเข้าไป พยายามชวนขวยจากข้างนอกเข้ามา ให้เห็นคุณค่าในความลึกใจ ในความละเอียดของใจ มันจะเห็นคุณค่าความละเอียดของใจ เราเห็นว่าอารมณ์นี้เรายังควบคุมไม่ได้เลย อารมณ์เวลาโกรธเวลาคิดนี้มันยังควบคุมไม่ได้

แต่เวลาเป็นสมาธิ มันปล่อยอารมณ์แล้วทำไมเราไปเห็นมันล่ะ? นี่จิตตั้งมั่น ตัวเองจะรู้สึกตลอดเวลา มันจะปล่อยว่างเว้งว่างหมด นี่เราไปจับสิ่งนั้นได้ เห็นใหม่ สภาวะใหม่ หมายถึง พลิกเป็นมรรคได้ มรรคอันนั้นเกิดขึ้นจากภายใน มันลุ่มลึกอยู่ที่กลางหัวใจของเรา ศาสนานี้ลึกมาก กว้างขวางจนจับต้องไม่ได้ พระพุทธเจ้าบัญญัติไว้เป็นบัญญัติที่ให้เราถือกันอยู่นี้ นี่เราถือสิ่งนั้นแล้วเราถือเข้ามา ถือเป็นความถือเฉย ๆ

แต่ถ้าจับต้องได้ รู้ได้จากเรากระทำ ที่ว่าผู้เฒ่ารู้สภาวะหมด รู้เรื่องของคนตั้งแต่เด็ก ตั้งแต่คนวัยกลางคน ตั้งแต่คนที่ผ่านมา นี่ผู้เฒ่ารู้หมดแต่ผู้เฒ่าวางไม่ได้ วางไม่ได้เพราะมันอาศัยสภาวะนั้นจับ สภาวะนั้นเกิดดับ แต่ถ้าเราสร้างมรรคขึ้นมา มันเป็นภายใน มันลึกกว่าสภาวะนั้น สภาวะใหม่รู้สภาวะนั้น แล้วสภาวะใหม่ทำลายตัวมันเองออกไป ถึงเหลือแต่ตัวใจล้วน ๆ ใจ ตัวใจล้วน ๆ ถึงว่าเป็นเป้าหมายที่เราต้องชวนขวยเข้าไป ในศาสนาที่ประเสริฐประเสริฐอย่างนั้น ประเสริฐจนเราค้นคว้าสิ่งนั้นได้ แล้วเราทำสิ่งนั้นเข้ามาในหัวใจของเราได้

เราถึงต้องพยายามกันใจ เราถึงทวนกระแส ทวนกระแสความเห็นแก่ความสะดวกสบาย ทวนกระแสของเราในการคิดว่าบุญกุศลคือการลอยมาเฉย ๆ ในศาสนาพุทธไม่ได้สอน การกระทำเท่านั้น กรรมการกระทำนะ ทำบุญกุศล ทำคุณงามความดี ทำกรรมดี กรรมอันนั้นจะให้ผลถึงจะให้ผลมา มีเหตุแล้วต้องมีผล เหตุกับผลรวมลงแล้วเป็นธรรม

ธรรมนี้อยู่ที่ไหน? ธรรมนั้นอยู่ที่ใจ ใจรับผลนั้นใจ เหตุใจก็สร้างขึ้นมา แล้วผลมันชำระใจดวงนั้น แล้วใจดวงนั้นกลับไปรับรู้อีกทีหนึ่ง มันลึกลึกขนาดนั้น ลึกที่ใจไปรับรู้แล้วใจนั้นก็เป็ผลของใจดวงนั้น ใจดวงนั้นถึงพันได้ เราชวนขวยชวนขวยกันอย่างนั้น ถึงที่สุดนะ ถ้าไม่ชวนขวยถึงที่สุดตรงนี้มันก็เวียนตายเวียนเกิดอยู่อย่างนี้

เราทำคุณงามความดีมันก็สั่งสมให้เราไปในทางที่ดี ในทางที่ดีมันก็ทำให้เรามีความสุขใจในทางที่ชั่ว ในทางชั่วก็เกิดเหมือนเราเหมือนกัน แต่มันจะมีความทุกข์กดถ่วงใจของเราอยู่ตลอดไป เกิดมันต้องเกิดแน่นอน เราปฏิเสธสิ่งนั้นไม่ได้ สิ่งนั้นมันมีอยู่ แล้วถ้าเราไม่ยอมรับ

เหมือนกับเราไม่ยอมรับเห็นไหม ผู้ที่ปฏิเสธสิ่งนั้น สิ่งนั้นก็มิได้อยู่ ปฏิเสธแล้วแล้วมันพ้นไหม? มันไม่พ้น มันต้องถูไถต้องทุกข์ไปตลอดเวลา

แต่ถ้าเราเข้าใจแล้วเราหลบเลี่ยงของเราไป เราสร้างคุณงามความดีของเราขึ้นมา สิ่งนั้นก็มิอยู่ แล้วเราควบคุมสิ่งนั้นได้ คนนี้ฉลาดกว่าไหม? คนที่...

(เทพสิ้นสุดเพียงเท่านี้)